

Τα ανθρώπινα δικαιώματα στο χριστιανισμό

/ [Πεμπτουσία](#)

image not found or type unknown

Για την ανάπτυξη της ιδέας των ανθρωπίνων δικαιωμάτων χρειάζεται το γόνιμο πλαίσιο ενός συστήματος αξιών στο οποίο η ανθρώπινη αξιοπρέπεια και η εν γένει αξία του ανθρώπου ως προσωπικότητας θα βρίσκονται στο κέντρο. Η χριστιανική διδασκαλία διαθέτει τις ανθρωπολογικές προϋποθέσεις των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, με το κήρυγμα της ισότητας από τον Απόστολο Παύλο (Γαλ. 3:28), την κοινή καταγωγή των ανθρώπων από το Θεό και τον κοινό σκοπό τους, που είναι η σωτηρία όλων.[\[1\]](#)

Για κάποιους στοχαστές η χριστιανική διδασκαλία είναι τόσο σημαντική ώστε «*όλες οι επαναστάσεις του νεώτερου κόσμου έχουν τις καταβολές τους στο χριστιανισμό, ακόμα κι αν ως προς το δόγμα τους ήταν άθεες*»[\[2\]](#). Στον Απόστολο Παύλο βρίσκουμε επίσης τη βασική αρχή του Δικαίου σύμφωνα με την οποία όπου δεν υπάρχει νόμος δεν υπάρχει παράβαση (Ρωμ. 3:20, 4:15, 5:13), η οποία θα αποτελέσει στο μέλλον βασικό ανθρώπινο δικαίωμα[\[3\]](#), όπως επίσης και αναφορά στο «*φυσικό νόμο που είναι χαραγμένος στις καρδιές των ανθρώπων*»[\[4\]](#). Σύμφωνα με το Στάθη Μπάλια, η ιδέα του θεϊκού φυσικού δικαίου, που καλλιεργήθηκε τον μεσαίωνα και προβλήθηκε κυρίως από το Θωμά Ακινάτη άνοιξε το δρόμο στην ορθολογική θεμελίωση του φυσικού δικαίου, με τη σημασία του όρου στη νεωτερικότητα, και την αποκλειστική υπαγωγή του στον ανθρώπινο λόγο (Grotius)

κατά τον 17^ο αιώνα.^[5] Τέλος, με το περίφημο «*ἀπόδοτε οὖν τὰ Καίσαρος Καίσαρι καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ*» (Ματ. 22:21) θεωρείται, ότι ο χριστιανισμός εισήγαγε την ιδέα του περιορισμού των αρμοδιοτήτων της κρατικής εξουσίας. Κατά τον Σάββα Αγουρίδη η σύνδεση της ελληνιστικής φιλοσοφικής άποψης περί φυσικού δικαίου με τη χριστιανική διδασκαλία έλαβε χώρα ήδη κατά τον 2^ο αιώνα, ενώ η καθολική ισχύς του φυσικού δικαίου συσχετίσθηκε με την προπρωτική κατάσταση του ανθρώπου. «*Η ύστερη αρχαιότητα δεν είχε, βέβαια, κανένα ενδιαφέρον για τα ανθρώπινα δικαιώματα, τα οποία δεν μπορούμε να ισχυριστούμε πως αποτέλεσαν θέμα στις σχέσεις της Εκκλησίας με τον κόσμο.*»^[6] Όπως δε ο ίδιος υποστηρίζει παρακάτω, στο ερώτημα που θέτει: «*Έναντι της καθολικότητας της εκκλησιαστικής πίστης, πόση διαφοροποίηση επιτρεπόταν;*» η απάντηση είναι ότι ήδη από τους πρώτους αιώνες έχουμε «*αύξουσα μισαλλοδοξία*», συμμαχία της εκκλησίας με την κοσμική εξουσία και κοινή στάση έναντι των αποστατών, σχισματικών και αιρετικών για τους οποίους δεν υπήρχε ανοχή. «*Η καταδίκη κάποιου με βάση την εξ αποκαλύψεως αλήθεια της Εκκλησίας εσήμαινε, καθ' όλη ετούτη την περίοδο, φυλάκιση, εξορία, θανατική καταδίκη*». Από τη θρησκευτική ιστορία της περιόδου και με βάση τις αποφάσεις Συνόδων για την τύχη των «*διαφωνούντων*», γίνεται φανερό ότι πρόκειται για «*εποχή (που) αγνοούσε παντελώς αυτό που ονομάζουμε σήμερα Ατομικά Δικαιώματα*»^[7]

Διαχωρίζοντας το Δυτικό Χριστιανισμό (από εκείνο της ανατολής) ο Χρήστος Γιανναράς διαβλέπει μια «*διαπλοκή πολιτικής και μεταφυσικής*» στη Δύση, αποτέλεσμα της οποίας είναι «*οι θρησκευτικές μήτρες της δικαιωματικής απαίτησης*»^[8]. Ο νομικό-δικανικός χαρακτήρας του Δυτικού Χριστιανικού βίου και της θεολογίας και ιδιαίτερα η υιοθέτηση του αυγουστίνειου νομικισμού αποτελεί το θεμελιώδη άξονα της θρησκευτικής πολιτικής του Καρλομάγνου (768-814). Ο Καρλομάγνος επιδιώκοντας τη δημιουργία μιας χριστιανικής αυτοκρατορίας διαφοροποιημένης από την «*χριστιανική οικουμένη*» (βυζαντινή αυτοκρατορία) ανακάλυψε τη «*διαφορετική εκδοχή της χριστιανικής θεωρίας και πρακτικής*» και συγκεκριμένα την αυγουστίνεια θεολογία^[9]. Από αυτήν αντλεί την ιδέα μιας θεοκρατικής πολιτείας. Άξονα, λοιπόν, της μεσαιωνικής πολιτείας αποτελεί το θείο δίκαιο απέναντι στο οποίο υφίσταται η ατομική υποχρέωση, ενώ λειτουργεί ως μήτρα για την «*νεωτερική απολυτοποίηση του φυσικού δικαίου και του ατομικού δικαιώματος*»^[10].

Στο μεσαιωνικό δυτικό - ευρωπαϊκό νομικισμό θεμελιώνεται μια «*μεταφυσική της συναλλαγής*», η οποία «*προϋπέθετε αλλά και ευνοούσε την εφηβική εμπιστοσύνη στην ατομική διάνοια (με αποτέλεσμα την κυρίαρχη στο Μεσαίωνα νοησιαρχία), όπως και την ανάγκη ατομικών, κυρίως υπερβατικών εξασφαλίσεων (με αποτέλεσμα την ατομοκρατία)*»^[11]. Επομένως το τρίπτυχο νομικισμός - νοησιαρχία - ατομοκρατία καθορίζει το Δυτικό Χριστιανισμό κατά την περίοδο του

Μεσαίωνα και εισάγει την έννοια του ατομικού δικαιώματος, ως δικαιώματος των ανώτερων κοινωνικών τάξεων (μονάρχης, αξιωματούχοι της Εκκλησίας, φεουδάρχες).

[1] Στάθης Μπάλιας, *ό.π.*, σ.97

[2] Arendt H, *Essai sur la revolution*, Gallimard, Paris 1967, στο Στάθης Μπάλιας, *ό.π.*

[3] Στάθης Μπάλιας, *ό.π.*, σ.98

[4] Villey M, *Le droit et les droits de l' home*, PUF, Paris 1983, στο Στάθης Μπάλιας, *ό.π.*

[5] Στάθης Μπάλιας, *ό.π.*, σ.98-99

[6] Σάββας Αγουρίδης, *ό.π.*, σ.22-23

[7] *Ό.π.*, σ.25-27

[8] Χρήστος Γιανναράς, *ό.π.*, σ 79

[9] *Ό.π.*, σ 80-82

[10] *Ό.π.*, σ 84

[11] *Ό.π.*, σ 87